

Наталія Березнікова

НАУ, Київ

Відображення національної ідентичності американських індіанців в сучасних резерваціях індіанським письменником Шерманом Алексієм

Проблема національної ідентичності корінних народів Північної Америки досліджується тривалий час в американських університетах та дослідниками американських студій в різних країнах земної кулі. Оскільки поняття «ідентичність» включає в себе багато складових для повного розкриття характерних рис, притаманних племені, народу, нації. Аспекти для дослідження національної ідентичності включають наступні складові, такі як мова, мова жестів, сигнали воїнів, міфи, ритуали, одяг, кухня, навчання дітей і все, що може містити традиції певного народу. Пошукові роботи щодо глибокого вивчення історичного розвитку та сучасного стану буття певного корінного народу та складових ідентичності індіанців розробляються вченими, чії наукові розробки тісно пов'язані з історією, літературою, мовою, психологією, філософією, соціологією, журналістикою.

Літературні традиції американських індіанців зазнають змін. Останні декади 20 сторіччя знайомлять читачів з новою літературою американських індіанців, яка потребує інтерпретації. Оскільки замість історичного роману про індіанців, які були розраховані для білої аудиторії читачів, в літературний світ в 60-х років пришли ритуальні твори, що являли собою за О.Г. Шостак «литературная традиция современных индейцев – своеобразная форма освоения окружающего мира» [1]. Твори письменників-нативістів Лесли Мармон Силко, Скотта Н. Мамадея віддавали «особое место и значение мифологической традиции ритуала, как материального проявления индейской духовности в литературной традиции индейского возрождения» [1], що мало місце в 60-х роках 20 сторіччя.

На початку 90-х років минулого сторіччя світ побачив твори корінного американського письменника Шермана Алексія про життя індіанців в резерваціях. Історії Шермана були написані для індіанців та для широкої аудиторії. І читачам прийшлись до душі новели, а також поезія Шермана. Так, Willamette Week зазначає у відгуку на збірку новел “The Lone Ranger and Tonto FistFight in Heaven”, що його твори містять такі ознаки сучасного життя індіанців як юмор, сердечна щирість та людяність [3].

Художня література та кінематографія - це чудові інструменти для відображення національної ідентичності. Шерман Алексій – відомий як письменник, поет, також виступає як актор, сценарист, а також фільм-мейкер першої художньої стрічки, зробленої індіанцем від самого початку процесу створення кінематографічної продукції в 1998 році.

Народився Шерман в 1966 році в резервації Спокан Кер д’Ален штата Вашингтон. Знання життя індіанців в резервації та прагнення отримати освіту привели його до містечка Реардан, де він здобував свій авторитет, будучи лише одним індіанським студентом серед білих місцевих жителів. Напоглегива праця була відмічена стипендією на навчання в місцевий університет Спокана, а згодом він перевівся до Вашингтонського державного університету в Пулман, де вивчав медицину. Але через деякий час Шерман змінив напрямок освіти на вивчення поезії і отримав ступінь бакалавра американських студій.

Своє літературне призначення Шерман Алексій реалізував через написані та надруковані 25 збірок прози та поезії, написання сценаріїв до фільмів “Smoke Signals” («Димові сигнали»), 1998, та “Business of Fancydancing” («Заняття оригінальними танцями»), 2002. Він також керує екранізацією своїх фільмів. Окрім цих справ, дотримуючи старої традиції багатьох поколінь індіанців розповідати оповідання, стоячи напроти вогню, Шерман Алексій виступає на сцені як актор в комедіях про буденне життя індіанців. Його виступи завжди знаходять відгук у розчуленою та вдячної аудиторії.

Герої збірки “The Lone Ranger and Tonto FistFight in Heaven” Віктора та Томаса в фільмі “Smoke Signals” як головних персонажів, чії образи, за

словами Шермана Алексія, являють собою його особистим «другим Я». Всі персонажі живуть в резервації Спокан і займають певну позицію в сценарії автора. Через своїх героїв Шерман Алексій розповідає цікаві, гіркі й смішні історії, які створюють ланцюжок подій. Створені автором образи й тексти несуть зміст щодо уяви корінного населення, вірування релігійного та містифікаційного плану. Оскільки «литературные произведения американских писателей, индейского происхождения, можно рассматривать как своеобразный «текст в тексте» [1].

Герої висловлюють думки й поняття світоприйняття, які притаманні людям, що живуть в резервації з обмеженим спілкуванням із зовнішнім світом, рівнем освіти місцевої школи в резервації, з негативним впливом телебачення та казино на розум і культуру індіанців. Саме для запобігання негативному тиску на індіанців, особливо на молодь, письменник Шерман Алексій пише свої твори щоб спонукати індіанців розвиватися, читати більше для обізнаності із сучасним світом навколо резервації задля збереження своєї індіанської ідентичності.

Дотримування традицій – це є дуже символічно для індіанців, у яких є кожен символ має особливе значення. Так, символ вогню, що є важливим для завершення одного процесу та початок нового чистого можна інтерпретувати як «персоніфікацію очищаючої сили» [2].

Всі церемонії, що відбуваються в резервації, також носять ритуальний характер і відповідають національній ідентичності при спілкуванні із членами родини та племені. Так, на таких подіях, як похорон із усіма обрядовими складовими, намагаються бути присутні всі члени резервації, навіть приїхати із далекого міста, щоб виступити перед всіма членами резервації. Кожен відчуває себе частинкою великою родини резервації. Зміст виступів родичів та друзів завжди позитивний, сльозам не має місця. Щодо відсутності зворотнього зв'язку з аналізом виховання або життєвих цінностей та мораллю щодо події, що трапилась випадково, неочікуванно, випадково, то таке ставлення лише підтверджує, що для індіанця смерть «свидетельство цикличности жизни» [1].

Шерман Алексій як письменник та режисер за допомогою текстового та відео форматів, й акторської майстерності разом із засобами кінотехнологій прагне розкрити своє ставлення до проблематики ідентичності індіанського народу. Художні твори індіанських письменників піднімають питання збереження цілісності народу, його культури в час глобалізації людства, залучаючи до літературного дискурсу за допомогою інтерпретаційного потенціалу літературних творів та образів кінематографічних героїв.

Список літератури:

1. Шостак О.Г. Проблемы интерпретации произведений американских писателей-нативистов / О.Г. Шостак // Текст. Язык. Человек: материалы IV Международной научной конференции, Т 30 15 – 16 мая 2007 г., Мозырь: В 2 ч. Ч. 1. / Отв. ред. С.Б.Кураш, В.Ф.Русецкий. – Мозырь: УО “МГПУ им. И. П. Шамякина”, 2007. – С. 215-217.
Електронний ресурс: <http://er.nau.edu.ua:8080/handle/NAU/17497>
2. Шостак О.Г. Взаємопроникнення американо-слов'янської літературно-міфологічної традиції: спорідненість образів і мотивів/ О.Г. Шостак // Мовні і концептуальні картини світу: Збірник наукових праць. – 13 – К.: Вид.Дім Дмитра Бураго, 2004. – 302с.
3. Sherman Alexie. The lone ranger and Tonto Fistfight in the heaven/ First HarperPerennial edition published 1994. – 223 p.